

Sf. Ioan Casian

URCUS SPRE ÎNVIERE

Virtutea curăției -
biruitoare a
patimii desfrânării

Sf. Ioan CASIAN

VIRTUTEA CURĂȚIEI ȘI A CASTITĂȚII -
BIRUITOARE A PATIMII DESFRÂNĂRII

**VIRTUTEA CURĂȚIEI ȘI A
CASTITĂȚII - BIRUITOARE A
PATIMII DESFRÂNĂRII**

TRINITAS

IAȘI, 2003

VIRTUTEA CURĂȚIEI ȘI A
CASTITĂȚII - BIRUITOARE A
PATIMII DESFRÂNĂRII

Textul broșurii este extras din „Sfântul Ioan Casian. Viața și învățătura lui” – antologie tematică alcătuită și explicată de Diac. Mihai Iordăchescu, Editura Trinitas, Iași, 2003.

TRINITAS
IAȘI, 2003

**VIRTUTEA CURĂȚIEI ȘI A CASTITĂȚII -
BIRUITOARE A PATIMII DESFRÂNĂRII**

Sfântul Ioan Casian a manifestat o preocupare deosebită față de virtutea castității și a curăției, sau a „neprihanei” cum o numește el. Acest lucru demonstrează interesul unui mare teolog și ascet pentru vindecarea uneia dintre cele mai grele și mai răspândite patimi - desfrânarea. De aceea, scrierile sale pe această temă („*Despre duhul desfrânării*”, „*Despre neprihană*” și „*Despre amăgirile de noapte*”) sunt de cea mai mare actualitate în zilele noastre, când patima desfrânării este cel mai răspândit și mai practicat viciu în lumea contemporană, atingând cote de neînchipuit atât în ceea ce privește numărul celor cuprinși de el, cât și în ceea ce privește consecințele săvârșirii acestei patimi în plan spiritual, fizic, social, moral etc.

Sfântul Ioan Casian, observând cu discernământ duhovnicesc modul cum acționează și se manifestă acest „duh al desfrânării”, ne oferă ca antidot virtutea castității și a curăției și ne înfățișează modalitățile prin care o putem dobândi.

La Sfântul Ioan Casian castitatea are două înțelesuri: cel fizic, adică păstrarea fecioriei trupului până la căsătorie pentru cei din lume și pentru întreaga viață pentru monahi; precum și cel spiritual, adică atingerea unei stări de desăvârșire sufletească și trupească în care omul s-a izbăvit de această patimă, nemaifiind tulburat de lucrările ei.

Curăția este o stare a inimii la care se ajunge prin înfrânarea poftelor trupești și prin refuzarea ispitelor ce vin prin gânduri și dorințe. Curăția inimii este o paradigmă a desăvârșirii, ca și castitatea, însă aceasta din urmă înseamnă o liniște neînfruntată, fiind o anticipare a vieții veșnice. Castitatea și curăția sunt expresii ale iubirii față de Dumnezeu și față de semenii. Astfel, pentru monahi castitatea este o expresie a dorului după „patria cerească”, în

care umanitatea va fi liberă de constrângerile trupului muritor. Pentru mireni, castitatea și curăția inimii sunt virtuți sociale, întrucât prin lucrarea și sporirea lor crește și posibilitatea unor relații umane de dragoste adevărată, întemeiate pe această iubire jertfitoare a castității și nu pe dorințele egoiste trupești. Astfel, în vederea căsătoriei aceste virtuți sunt hotărâtoare pentru fericirea căminului conjugal, pentru împlinirea celor doi în viața aceasta, dar mai ales pentru dobândirea celei viitoare, a fericirii veșnice în Împărăția lui Dumnezeu.

Având ca temelie virtutea înfrânării, creștinii pășesc pe următoarea treaptă a urcușului spre desăvârșire - lupta împotriva desfrânării și dobândirea virtuții castității. Patima desfrâului îl asaltează pe om din tinerețe și nu se stinge decât atunci când vor fi înfrânate celelalte vicii. De aceea, lupta împotriva desfrânării se dă pe două fronturi, adică în trup și în suflet. În acest sens, Sfântul Ioan Casian insistă asupra faptului că pe lângă abstenența trupească de la săvârșirea acestui păcat, în vederea biruirii lui avem nevoie și de pocăință, de rugăciune

stăruitoare, de cercetarea Scripturii, de lecturi duhovnicești și de realizarea unor munci fizice. Toate aceste eforturi spirituale au scopul de a nu lăsa mintea să cutreiere, adică să fie robită de gânduri multe și felurite, astfel încât nu cumva, din gând în gând, să ajungă la cugetele cele necurate ale poftelor trupești.

Însă temelia tuturor acestor eforturi ascetice trebuie să fie „adevărata smerenie”, pe care se înalță „edificiul virtuților”. Punctul de pornire în lupta împotriva patimilor și pentru câștigarea virtuților este smerenia. Numai cel care se smereste pe sine și se consideră nevrednic și păcătos înaintea lui Dumnezeu poate dobândi celelalte virtuți, poate scăpa de asuprirea patimilor și se poate mântui, primind mântuirea ca un dar al lui Dumnezeu și ca o încununare a nevoitei sale.

Sfântul Ioan insistă foarte mult pe ideea că pentru vindecarea de această patimă avem nevoie, pe lângă castitatea trupească, de castitatea sufletească sau curăția inimii. De fapt, aceasta este ideea centrală a scrierilor sale despre virtuți și patimi. În fiecare capitol el accentuează faptul că pentru dobândirea virtuților

și biruirea patimilor este esențială curăția inimii și săvârșirea virtuții nu numai cu fapta, ci și cu inima. Inima este centrul spiritual al vieții noastre și de aici izvorăsc hotărârile tuturor activităților noastre bune sau rele. De aceea, pentru săvârșirea virtuților și câștigarea mântuirii inima trebuie curățită de păcat. Dacă nu ne înfrânăm și cu sufletul și dacă nu ne străduim să dobândim curăția inimii, nu vom putea niciodată să dobândim virtuțile. Omul este asemănat acum de Sfântul Ioan cu un pahar. Dacă acesta nu este curățat pe dinăuntru, degeaba ne ostenim să-l spălăm pe dinafară, că nu va fi niciodată curat. Așa și creștinul: degeaba se străduie să-și înfrâneze trupul, căci nu va fi niciodată curat și neprihănit, dacă nu-și va curăți și sufletul, adică dacă nu va dobândi castitatea și curăția inimii.

În acest sens, Sfântul Ioan Casian arată că există o mare diferență între castitate și abstenență. Virtutea castității nu înseamnă doar abstenență trupească, ci și curăție sau neprihănire sufletească. De aceea, Sfântul Ioan atribuie virtutea castității celor curăți sufletește sau trupește.

De asemenea, el consideră că au câștigat-o și cei care au căzut cândva în păcatul desfrânării, dar care apoi s-au îndreptat prin multă strădanie, prin pocăință deplină, prin lacrimi, prin rugăciune, prin nerepetarea și ura față de păcat, ajungând astfel la o stare de neprihănire. Cu adevărat această stare este „asemănătoare neprihănirii”, căci nu este totuna a fi cast cu a-ți pierde fecioria, însă, datorită curăției minții și trupului la care au ajuns în urma nevoinței și a pocăinței, sunt considerați asemeni celor desăvârșiți. De asemenea, în rândul celor virtuoși sunt și cei căsătoriți care duc o viață curată, care își „păzesc patul neîntinat” (cum arată una din rugăciunile din slujba Tainei Cununiei) și care nu mai simt „ghimpii cărnii”, adică pornirile trupului, decât ca pe o mișcare naturală, ca pe o împlinire a poruncii dumnezeiești: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul” (Facere 1, 28), iar nu ca pe un asalt sau o ispitire a poftii trupului.

Pentru dobândirea curăției inimii creștinul trebuie să lupte împotriva ispitelor care-i vin prin gânduri. Astfel, smulgând și alungând aceste

gânduri „ticăloase” din inima noastră, în locul lor trebuie introduse altele mântuitoare. Nevoindu-ne spre a ne deprinde mintea cu cele duhovnicești pentru a ne izbăvi de gândurile cele vătămătoare și primind de la Hristos harul și puterea de a nu mai săvârși păcatul, putem atinge desăvârșita sfințenie a castității trupesti și sufletesti.

Dobândirea virtuții castității nu este posibilă doar prin eforturile noastre, ci numai cu ajutorul și susținerea harului dumnezeiesc. Dumnezeu ne dăruiește biruința asupra patimii văzând dorința și eforturile noastre de a scăpa din robia ei. Conștientizarea acestei conlucrări a voinței omului cu harul lui Dumnezeu, adică a faptului că voința omului și efortul său cheamă mila lui Dumnezeu, este o expresie a recunoașterii neputinței omenești și a smereniei profunde. Astfel, smerenia este un semn vestitor al apropierii sufletului de virtutea curăției, dar, în același timp, și temelia luptei împotriva oricărui viciu.

O altă idee esențială a concepției Sfântului Ioan Casian despre castitate este aceea că această virtute este sfințitoare, căci prin ea se dobândește sfințirea. Cei curați cu trupul și cu

sufletul sunt asemeni îngerilor, căci, deși trăiesc în trup, nu-i mai simt ghimpii. Această virtute îi face pe oameni „egali în viețuire cu îngerii”. Castitatea este „cinstea și sfințirea vasului”, adică a trupului. Prin ea dobândim „cea mai desăvârșită fericire”, sălășluirea Sfântului Duh în inima noastră.

II.1. Lupta cu patima desfrânării se dă pe două fronturi: în trup și în suflet

„A doua luptă, după predania bătrânilor, este împotriva duhului desfrânării... Războiul acesta începe să asalteze neamul oamenilor chiar din primul moment al tinereții și nu se stinge decât numai după ce vor fi înfrânate mai întâi celelalte vicii. Asaltul este dat pe două fronturi... De aceea trebuie să i se țină piept la fel, pe două fronturi, fiindcă, așa cum își trage forțele din boala trupului și a sufletului, tot așa nu se poate obține biruința decât la cei ce se luptă pe amândouă fronturile.

Pentru a dobândi și a rămâne stăpân pe o desăvârșită neprihănire a trupului, nu-i de ajuns

numai postul în sine de nu-i va fi luat-o înainte căința inimii, o stăruitoare rugă împotriva duhului celui mai necurat și o continuă cugetare adâncită asupra Scripturilor. La acestea trebuie adăugate știința spirituală și chiar osteneala și lucrarea mâinilor, care opresc și recheamă mintea din cutreierul ei nestatornic. Mai înainte de toate, trebuie să punem temelie adevăratei smerenii, fără de care nu se va putea dobândi niciodată triumful împotriva vreunui viciu”. („Așezămintele...”, cap. 1, p. 187-188)

II.2. Virtutea castității

Virtutea castității trupesti trebuie să se sprijine pe virtutea castității (curăției) sufletești

„Lecuirea acestui viciu depinde mai ales de desăvârșirea inimii din care arată cuvântul Domnului că izvorăște și veninul acestei boli: «Din inimă ies: gânduri, ucideri, adultere, desfrânări, furtișaguri, mărturisiri mincinoase» (Matei 15,19) și celelalte. Deci, în primul rând, trebuie curățită aceasta, de unde, precum se știe, iese izvorul vieții și al morții, după cuvântul lui

Solomon: «*Păzește-ți inima mai mult decât orice, căci din ea țâșnește viața*» (Pilde 4, 23). Carnea, firește, îndeplinește hotărârea și porunca inimii. De aceea, trebuie să ne supunem cu cea mai mare sârguință cumpătării, la care ne obligă posturile, ca nu cumva carnea, stărnită de belșugul mâncărilor, împotrivindu-se po-vețelor sănătoase ale sufletului să respingă cu semeție călăuza duhului. Dar dacă toată silința ne-o dăm numai să chinuim trupul fără să punem deopotrivă și sufletul la post de celelalte vicii, dacă nu-l ocupăm cu gânduri dumnezeiești și cu râvnile duhului, niciodată n-o să ne putem ridica pe culmea înaltă a adevăratei nevinovății, dacă ceea ce este mai nobil în noi ajunge să pângărească curățenia trupului nostru. Se cuvine deci să curățăm, după cuvântul Domnului, «*mai întâi partea dinăuntru a paharului și a blidului, ca să fie curată și cea din afară*» (Matei 23, 26). (*Ibidem*, cap. 2, p. 188)

„Nu va scăpa de arșița cărnii decât cel ce și-a înfrânat mai întâi pornirile sufletului”. („*Convorbiri duhovnicești – A doua convorbire cu Părintele Cheremon: Despre neprihană*”, cap. VI)

Diferența dintre abstenență și virtutea castității

„Una este a fi abstinent și alta este a fi cast, și, ca să spun așa, să treacă la starea de curăție sau neprihănire, care se numește virtute, care nu este atribuită decât numai acelor care rămân în starea de feciorie cu trupul și cu mintea... În rândul acestora vor fi socotiți, pe bună dreptate, și aceia care, după ce au încercat întinarea, au ajuns, printr-o lungă strădanie și râvnă la o stare asemănătoare de neprihănire, încât, datorită curăției minții și trupului, nu mai simt ghimpia cărnii decât ca o mișcare a naturii și nu ca un asalt al poftelor ticăloase”. („*Așezămintele...*”, cartea a VI-a, p. 189)

„Castitatea nu constă în constrângere, cum credeți, ci în plăcerea și dragostea pentru puritate. Nu se numește castitate, ci înfrânare faptul de a rezista poftelor... Ceea ce se înăbușă cu sfortare oferă un răgaz temporar, dar nu o liniște fără sfârșit. Ceea ce a fost însă biruit printr-o adâncă virtute aduce învingătorului tăria neîntreruptă a păcii. De aceea, cât timp suntem încă zguduiți de pornirile trupului vom ști că n-am ajuns încă pe

culmile castității, că fiind înarmați cu înfrânarea... suntem încă hărțuiți de atacurile crâncene.

De aceea, liniștea deplină și continuă este ceea ce deosebește adevărata castitate de începuturile ostenitoare ale înfrânării. Aceasta este castitatea desăvârșită, care, nu luptând împotriva dorințelor trupești, ci respingându-le cu tot disprețul, își păstrează puritatea neîncetată și neatinsă și nu poate fi altceva decât sfințenie. Iar aceasta se va înfăptui când trupul, încetând a pofti împotriva sufletului, va împrumuta dorințele și virtuțile acestuia și vor începe să se întovărășească într-o foarte puternică pace...

... Dacă va merita cineva să dobândească acest loc al păcii prin nimicirea patimilor trupești, înaintând de pe această treaptă va ajunge la Sionul duhovnicesc, adică la contemplarea lui Dumnezeu, devenind și locuință a lui Dumnezeu. Domnul nu Se găsește în luptele înfrânării, ci în supravegherea neîncetată a virtuților. Acolo El nu potolește, nu oprește, ci frânge pentru totdeauna puterile arcurilor, din care mai înainte erau aruncate împotriva noastră săgețile aprinse ale poftelor.

Vedeți, așadar, că locul Domnului nu este în lupta pentru înfrânare, ci în pacea castității, iar locuința Lui este în paza și în contemplarea virtuților". („Convorbiri duhovnicești...”, cap. X-XI)

Despre castitatea sau curăția inimii

„Mai întâi trebuie curățite cu toată grija cele ascunse ale inimii noastre. Într-adevăr, cele ce ceilalți¹ doresc să le dobândească în curăția trupului, noi suntem datorii să le avem în stăpânire în părțile ascunse ale conștiinței. Aici, tronând necontenit, Arbitrul și Judecătorul nostru² se uită la alergarea și lupta noastră, încât cele de care ne temem să le îngăduim în văzul altora, nici chiar în vreun gând fugar să nu admitem să ia ființă înlăuntrul nostru și să nu ne pângărim prin vreun acord tacit cu cele de care ne-am rușina să fie cunoscute de oameni. Chiar de s-ar putea să nu ajungă la conștiința oamenilor asemenea lucruri, totuși nu vor putea scăpa cu-

¹ Sfântul Ion Casian se referă aici la filosofii antici, care își păzeau doar trupul în curăție, nu și sufletul.

² Conștiința este glasul lui Dumnezeu în om.

noaşterii sfinţilor îngeri şi Însuşi Atotputernicului Dumnezeu”³. („Aşezămintele...”, cartea VI, cap. 9, p. 191)

„Cea dintâi grijă pentru păstrarea curăţiei inimii va fi aceasta: ori de câte ori ni se va fi furisat în gând amintirea trupului poftit, prin atâţarea vicleană a iscusinţei diavoleşti, să ne grăbim s-o alungăm cât mai iute dinlăuntrul nostru... Trebuie necontenit să ne amintim de acea povată: «Păzeşte inima ta mai mult decât orice» şi, potrivit principalei porunci a lui Dumnezeu, să observăm cu băgare de seamă capul vătămător al şarpelui (Facere 3, 15), adică începutul tuturor gândurilor rele, cu ajutorul cărora încearcă diavolul să se strecoare în sufletul nostru. Să nu îngăduim să pătrundă prin nesinchisire în inima noastră tot corpul acestui şarpe, adică încuviinţarea ademenirii, care, fără îndoială, de va fi intrat, va ucide prin otrava muşcăturii lui mintea robită...

³ Deşi ne ferim să facem cunoscută patima noastră oamenilor, Dumnezeu o ştie, ba chiar ea va fi dată pe faţă la Judecata universală, atunci când se vor deschide „cărţile conştiinţei”.

Cât timp «*cel tare*», adică duhul nostru «*înarmat păzeşte casa sa*», întărindu-şi cele dinăuntru ale inimii sale prin frica de Dumnezeu, «*avuştile lui sunt în pace*» (Luca 12, 21), adică roadele strădaniilor lui şi virtuţile dobândite de mult timp”. (*Ibidem*, cap. 13, p. 192-193)

„Dacă voim să smulgem din inimile noastre poftele trupeşti, trebuie să plantăm în locul lor imediat plăcerile duhovniceşti, pentru ca sufletul nostru prins în acestea să aibă permanent unde să zăbovească, respingând mrejele bucuriilor prezente şi vremelnice.

Când mintea noastră, prin exerciţii zilnice, ajunge în această stare, atunci cu ajutorul experienţei, va lua cunoştinţă de conţinutul aceluia verset pe care toţi îl cântăm, dar puţini îl înţeleg: «*Pururea am văzut pe Domnul în faţa mea, fiindcă este la dreapta mea ca să nu mă clatin*». Numai acela va înţelege în chip mulţumitor acest verset, care-şi dă seama că, ajungând la această curăţie trupească şi sufletească de care vorbim, este ţinut de Domnul în fiecare moment ca să nu cadă iarăşi, că adică este întărit neîncetat de lucrarea Lui sfântă”. („*Convorbiri...*”, cap. V)

„Dumnezeu, Creatorul și Ziditorul neamului omenesc, cunoscând mai înainte de toți natura creaturii Sale și mijlocul de a o îndrepta, i-a adus tămăduire tocmai acelei părți, de unde știa că izvorăsc cauzele îmbolnăvirilor, căci zise: *«Oricine se uită la o femeie, poftind-o, a și săvârșit adulter cu ea în inima lui»* (Matei 5, 28). Cunoscând zburdălnicia ochilor, vina n-o dă pe seama lor, cât pe acest simț lăuntric, care se folosește nesănătos de slujba văzului acestora. Căci bolnavă de rana făcută de săgeata poftei desfrânate este inima, care vede pentru a se învâpăia de dorințe. Darul văzului, dăruit cu rost de Ziditor, ea îl întoarce din cauza viciului spre ticăloase slujiri și la orice prilej aduce la lumină boala ascunsă a poftei desfrânate. De aceea adresează inimii, din vina căreia iese la iveală prin văz cea mai rea boală, această poruncă mântuitoare: căci nu se zice: *«Păzește mai mult decât orice ochii tăi»*, care, firește, ar fi trebuit să fie păziți în mod deosebit dacă din ei ar fi izvorât pofta noastră - ochii, negreșit, nu fac altceva decât să ofere sufletului slujirea lor - dar zice: *«Păzește inima ta mai mult decât*

orice» (Pilde 4, 23). I se impune tămăduire mai degrabă ei, care poate abuza pretutindeni de slujirea ochilor”. („*Așezămintele...*”, cartea a VI-a, cap. 12, p. 192)

Biruința asupra patimii și dobândirea virtuții castității vine numai de la Dumnezeu

„Să ne silim cu toată încordarea minții să biruim acest duh fără a ne baza pe puterile noastre - căci strădania omenească nu este în stare să o facă - ci cu ajutorul lui Dumnezeu... biruința n-o va putea dobândi sufletul prin propria lui osteneală, râvnă, fără a fi sprijinit de ajutorul și apărarea lui Dumnezeu”. (*Ibidem*, cap. 5, p. 189-190)

„Un semn sigur al apropierii de puritate este acela ca să nu se aștepte cineva de la început că o dobândește numai prin propria sa muncă. Dacă fiecare înțelege adevărul acestui verset: *«De n-ar zidi Domnul casa, în zadar s-ar osteni cei ce o zidesc»*, urmează ca el să nu se mândrească cu meritele curăției sale, înțelegând că ea nu se dobândește prin sârguința sa, ci prin milostivirea Domnului...

De aceea, victoria personală a fiecăruia din noi, care luptăm cu toate puterile împotriva duhului desfrânării, este să nu sperăm leacuri prin îngrijirea noastră. Această credință, care pare ușoară și netedă pentru toți, se dobândește tot atât de greu de către începători, ca și de către cei ce urmăresc desăvârșirea castității. Căci de cum le-a surâs o părticică din puritate, strecurându-se în adâncul conștiinței lor o oarecare mândrie, se măgulesc singuri, crezând că au dobândit-o prin osteneala sârguinței lor. De aceea este de trebuință ca, părăsiți puțin de acel ajutor de Sus, să fie chinuiți câtva timp de acele patimi pe care le stinsese puterea dumnezeiască, până ce vor cunoaște, învățați de experiență, că nu pot dobândi virtutea curăției numai prin puterile și priceperile lor”. („Convorbiri...”, cap. XV-XVI)

„Și dacă în progresul tuturor virtuților și în răpunerea tuturor viciilor numai bunăvoința Domnului aduce izbândă, mai ales aici se vedește cel mai limpede binefacerea personală a lui Dumnezeu și darul Lui special făcut acelor care s-au învrednicit s-o obțină”. („Așezămintele...”, cartea a VI-a, cap. 6, p. 190)

„Este cu neputință ca omul să se îndrepte în zbor cu propriile lui aripi, ca să zic așa, către un dar atât de înalt și ceresc, dacă bunăvoința Domnului nu-l va smulge din tina pământului prin harul castității”. (*Ibidem*)

II.3. Virtutea castității este sfințitoare

„Negreșit aceasta⁴ înseamnă oarecum o înstrăinare de carne, rămânând totuși în trup. Să trăiești în trup și să nu simți ghimpii cărnii, asta este mai presus de fire... Nici o altă virtute, neîndoielnic, nu-i face pe oameni egali prin viețuire cu îngerii mai bine decât vrednicia și harul castității. Prin ea, au încă trăitori fiind pe pământ, după cuvântul Apostolului, «cetățenie în ceruri» (Filipeni 3, 20) ei posedă deja de aici, în slăbiciunea trupului aflându-se, ceea ce li se promite sfinților că vor avea în viitor, după lepădarea cărnii stricăcioase”. (*Ibidem*, cap. 6, p. 190)

„«Voia lui Dumnezeu aceasta este: sfințirea voastră; să vă feriți de desfrânare, ca să știe fiecare dintre voi să-și stăpânească vasul

⁴ Starea de curăție, de desăvârșire în virtutea castității.

său în sfințenie și în cinste, nu în patima poftelor cum fac neamurile, care nu cunosc pe Dumnezeu» (I Tesaloniceni 4, 3-5). Tu vezi ce laude aduce acestei virtuți, când o numește cinstea și sfințirea vasului, adică a trupului nostru. Dimpotrivă, cine este în patima poftelor, rămâne în rușine și necurăție și trăiește străin de sfințenie. Puțin apoi intervine și a treia oară, când din nou o numește pe această virtute sfințenie: «Căci Dumnezeu nu ne-a chemat la necurăție, ci la sfințenie» (I Tesaloniceni 4, 7). În cuvinte simple și curate, observi la ce laude și la cât de mare cinstitură înalță această castitate, mai întâi atribuind acestei virtuți sfințirea în sens propriu, apoi afirmând că vasul trupului nostru trebuie spălat de necurăție, în al treilea rând, că, alungând rușinea și ocară, va rămâne în cinste și sfințenie; în sfârșit ceea ce este cea mai înaltă răsplată și cea mai desăvârșită fericire, ca urmare a acestei sfințiri: Sfântul Duh va sălășlui în inima noastră». (*Ibidem*, cap. 15, p. 193-194)

Curăția este o stare a inimii la care se ajunge prin înfrânarea poftelor trupești și prin refuzarea ispitelor ce vin prin gânduri și dorințe. Castitatea și curăția sunt expresii ale iubirii față de Dumnezeu și față de semenii. Astfel, pentru monahi castitatea este o expresie a dorului după „patria cerească”, în care umanitatea va fi liberă de constrângerile trupului muritor. Pentru mireni, castitatea și curăția inimii sunt virtuți sociale, întrucât prin lucrarea și sporirea lor crește și posibilitatea unor relații umane de dragoste adevărată, întemeiate pe această iubire jertfitoare a castității și nu pe dorințele egoiste trupești. Astfel, în vederea căsătoriei aceste virtuți sunt hotărâtoare pentru fericirea căminului conjugal, pentru împlinirea celor doi în viața aceasta, dar mai ales pentru dobândirea celei viitoare, a fericirii veșnice în Împărăția lui Dumnezeu.

